

CRNA GORA
SKUPŠTINA

Odbor za ljudska prava i slobode

Broj: 00-63-8/18-37/

Podgorica, 26. novembar 2018. godine

Povodom razmatranja Izvještaja o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine, Odbor za ljudska prava i slobode sa 25. sjednice, održane 19. novembra 2018. godine podnosi

I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU IZVJEŠTAJA O ZAŠTITI OD DISKRIMINACIJE SA
STANOVIŠTA DJELOVANJA INSTITUCIJE ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I
SLOBODA CRNE GORE ZA PERIOD 1.01.- 31.07.2018. GODINE

Odbor za ljudska prava i slobode je u okviru kontrolne uloge Parlamenta, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, na 25. sjednici održanoj 19. novembra 2018. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, učestvovali:

- mr Siniša Bjeković, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore,
- Blanka Radošević Marović, generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava,
- Barbara Rotovnik, savjetnica za vladavinu prava i pretpristupne aktivnosti u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori,
- Maryse Daviet, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori,
- Ivana Vujović, saradnica u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori i
- Milan Radović, koordinator Programa ljudskih prava i pravde u NVO „Građanska alijansa“,

polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori za 2018. godinu:

“Temeljna prava

Nastavljene su reforme s ciljem daljeg usaglašavanja sa standardima EU i međunarodnim standardima u oblasti ljudskih prava, a ostvaren je napredak naročito kada je riječ o zakonodavstvu za zabranu diskriminacije. Crna Gora sada treba da obezbijedi adekvatne mehanizme za zaštitu posebno osjetljivih grupa od diskriminacije. Sprovođenje zakonodavstva i dalje je slabo, a treba da se povećaju institucionalni kapaciteti za ljudska prava. Romska i egipćanska manjina i dalje je najugroženija zajednica – najviše izložena diskriminaciji. Nasilje zasnovano na rodnoj pripadnosti i nasilje nad djecom takođe su i dalje ozbiljni problemi u zemlji.

Da bi se riješili ovi nedostaci, Crna Gora treba naročito da:

- *dalje ojača institucije za ljudska prava i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, i da poveća njihovo poznavanje međunarodnih i evropskih standarda u oblasti ljudskih prava;*
- *ojača primjenu i zaštitu ljudskih prava i obezbijedi djelotvornu zaštitu žrtava povreda ljudskih prava i tako što će obezbijediti djelotvorne istrage zlostavljanja koje počinje organi za sprovođenje zakona i slučajeva smrtnih ishoda i fizičkih napada na fizička lica, u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP);*
- *obezbijedi djelotvorno sprovođenje politika iz oblasti temeljnih prava o rodnoj ravnopravnosti, pravima djeteta i pravima Roma obezbjeđivanjem dovoljno sredstava iz budžeta za sprovođenje politika, poboljšanje kapaciteta nadležnih institucija i povećanje njihove međuinstitucionalne koordinacije.” (str. 24 i 25 Previda Izvještaja)*

“U oblasti unapređenja i ostvarivanja ljudskih prava, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i dalje dobijaju pomoć za jačanje svojih kapaciteta. Planira se da Ministarstvo za ljudska i manjinska prava poveća broj zaposlenih. Nekoliko aspekata rada kancelarije Ombudsmana je poboljšano, uključujući njegovu vidljivost, informisanje o sprovedenim aktivnostima i produktivnost. Međutim, i dalje ima prostora da se poveća njihova efikasnost i kvalitet njihovih mišljenja. Poboljšalo se povjerenje građana u ovu instituciju, što pokazuje i broj slučajeva koji im građani prijave. Porastao je i broj predmeta koji su pokrenuti na sopstvenu inicijativu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Saradnja s organizacijama civilnog društva i dalje je pozitivna, ali bile bi poželjne sistematičnije konsultacije. Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda akreditovana je u okviru Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava i ima status B. Finansijski resursi koji se opredjeljuju za rad Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda nijesu dovoljni da im omoguće efikasnost u vršenju njihovih poslova.

Što se tiče **prevencije torture i zlostavljanja**, Crna Gora je nastavila da radi na ispunjavanju preporuka Evropskog komiteta za prevenciju torture i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja. Nacionalni mehanizam za prevenciju, čiji su kapacitet i nezavisnost ojačani, nastavio je da radi kao zasebni sektor institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Incidenti policijske brutalnosti, prijavljeni početkom 2018. godine, i nedostaci i kašnjenja u istragama i krivičnom gonjenju u slučajevima navodnog nasilja počinjenog od strane službenika za sprovođenje zakona pokazuju da ima poteškoća u iskorjenjivanju zlostavljanja i uspostavljanju prakse odvrcajućih sankcija. To se odnosi i na slučajeve nasilja u zatvorima.“ (strana 25 Prevoda Izvještaja)

“U oblasti **zabrane diskriminacije**, izmjene i dopune Zakona o zabrani diskriminacije usvojene su u junu 2017. godine, a cilj im je dalje usklađivanje s pravnom tekovinom EU. Međutim, i dalje je malo sudskih predmeta u ovoj oblasti. Diskriminacija u zapošljavanju na osnovu političke pripadnosti i dalje se prijavljuje (pitanja diskriminacije u zapošljavanju obrađuju se i u Poglavlju 19). Rad institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u ovoj oblasti poboljšan je, ali njihovi kapaciteti treba dalje da se jačaju. Napredak ka inkriminisanju rasističkog govora i govora mržnje ostvaren je kroz nove izmjene i dopune Krivičnog zakonika u julu 2017. godine, ali broj slučajeva krivičnog gonjenja je i dalje mali.” (strana 28 Prevoda Izvještaja)

razmotrio Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine.

Uvodno obrazloženje o Izvještaju o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07.2018. godine dao je zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore mr Siniša Bjeković.

Povodom razmatranja Izvještaja o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine, Odbor za ljudska prava i slobode je, većinom glasova (šest “za” i dva “uzdržan”), donio sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine.
2. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01-31.07.2018. godine sačinjen po prethodno utvrđenoj metodologiji i da sadrži statističke podatke o predmetima u postupku pred Zaštitnikom, podatke iz pravosudne i upravne nadležnosti, aktivnosti na promociji ljudskih prava i jačanju kadrovskih kapaciteta Sektora za zaštitu od diskriminacije, informacije o percepciji diskriminacije, ključna zapažanja o stanju ljudskih prava i sloboda ranjivih društvenih grupa i zaključne ocjene i planove za naredni period. Odbor smatra da bi bilo dobro da akcenat u Izvještaju bude na novitetima između dva izvještavanja kako bi poslanici, mediji i šira javnost na osnovu konkretnih podataka mogli sagledati promjene i ostvareni napredak u oblasti zaštite od diskriminacije.
3. Odbor pozdravlja kontinuirani trend poboljšanja efikasnosti postupanja institucije Zaštitnika po pritužbama građana i pravnih lica s obzirom da je od 82 predmeta u ovom izvještajnom periodu Zaštitnik riješio 71 (86,58%), od čega je u 15 predmeta utvrđena povreda prava i dato 39 preporuka. Članovi Odbora su informisani da su u sedam predmeta preporuke ispoštovane, u jednom predmetu preporuka je djelimično ispoštovana, u tri predmeta preporuke nijesu ispoštovane, a u četiri predmeta preporuke se realizuju u kontinuitetu.
4. Odbor za ljudska prava i slobode pozdravlja ostvarenu saradnju i partnerski odnos Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i određenih institucija, neophodan u rješavanju predmeta po kojima Zaštitnik postupa, konstatujući pozitivne primjere i postupanje Željezničke infrastrukture, Kliničkog centra Crne Gore, Opštine Berane, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Uprave policije i Ministarstva za ljudska i manjinska prava koji su u ovom izvještajnom periodu bez odlaganja odgovorili na zahtjev za

izjašnjenjem i/ili izvršili preporuku Zaštitnika i time potvrdili važnost saradnje sa Zaštitnikom i postupanja po preporukama u cilju unapređenja stanja u oblasti zaštite od diskriminacije.

S druge strane, i pored ovakvih primjera, Odbor izražava zabrinutost zbog još uvijek prisutnog neodgovornog odnosa pojedinih državnih organa i organa lokalne samouprave prema zahtjevima Zaštitnika za dostavljanjem izjašnjenja i potrebne dokumentacije u postupanju po pritužbama, kao i njihovog odnosa prema preporukama Zaštitnika koje tretiraju kao pravno i faktički neobavezujuće.

5. Odbor za ljudska prava i slobode još jednom izražava zabrinutost što i pored velikog broja sugestija ovog Odbora i Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih povodom Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014, 2015, 2016. i 2017. godinu, objavljenih u „Službenom listu CG“, br. 3/16, 2/17, 30/17 i 47/18 još uvijek ne funkcioniše elektronska evidencija slučajeva diskriminacije propisana članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije, usvojenim 2010. godine.

Odbor ponovo poziva nadležne organe da bez odlaganja sprovedu aktivnosti na uspostavljanju elektronske evidencije i stvaranju uslova za efikasnu i doslednu primjenu Zakona.

6. Odbor pozdravlja aktivnosti preduzete na intenziviranju saradnje sa međunarodnim organizacijama kroz učešće zaposlenih iz institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na brojnim seminarima, obukama, studijskim posjetama, kao i aktivnosti preduzete na unaprijeđenju softverskog rješenja o predmetima u postupku pred Zaštitnikom, što je u značajnoj mjeri realizovano zahvaljujući podršci institucijama tokom dvogodišnje realizacije projekta “Podrška nacionalnim institucijama u prevenciji diskriminacije u Crnoj Gori”, koji su finansirali Evropska unija i Savjet Evrope, a implementirao Savjet Evrope.

7. Odbor ohrabruje Zaštitnika da nastavi da posvećuje pažnju dodatnoj obuci službenika, saradnji sa državnim organima radi razmjene iskustava i ujednačavanja prakse, očuvanju statusa Institucije u mrežnim mehanizmima za jednakost, kao i nastavku saradnje sa organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama.

Iako povezivanje svih institucija i multisektorki pristup u borbi protiv diskriminacije ohrabruje, Odbor smatra da saradnju treba produbljivati i zajednički djelovati u cilju afirmacije, promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda, sa posebnim akcentom na zaštitu od diskriminacije, izražavajući spremnost da i ubuduće učestvuje u ovom procesu, u skladu sa svojim nadležnostima.

8. Imajući u vidu da građani u aktuelnom trenutku percipiraju diskriminaciju kao pojavu koja je manje prisutna u odnosu na 2017. godinu, ali je taj stepen i dalje visok, jer 80% građana smatra da trpi neki oblik diskriminacije ili ovu pojavu uočavaju u pojedinim oblastima i polazeći od toga da je diskriminacija jedan od izazova sa kojim se naše društvo suočava, Odbor predlaže da se građani informišu o konkretnim predmetima i ishodima postupaka pred Zaštitnikom kako bi stekli određeno predznanje o vođenju postupka pred Zaštitnikom i državnim organima.

U tom cilju, po ocjeni Odbora, Zaštitnik bi, u saradnji sa nadležnim subjektima, promocijom zakonodavnog okvira kojim je regulisana oblast antidiskriminacije, trebalo da uloži dodatne napore u cilju približavanja ove oblasti kako građanima, tako i nadležnim organima.

Odbor izražava nadu da bi Studija “Istine i zablude o diskriminaciji”, čiji završetak se očekuje do kraja godine, djelimično mogla doprinijeti rješavanju identifikovanih problema.

9. Podatak da je Zaštitnik u radu imao dva predmeta u oblasti rodno zasnovanog nasilja u kojima je utvrđena povreda i date su preporuke i jedan predmet nasilja u porodici u kojem je, takođe, utvrđena povreda prava pred organima koji su postupali po prijavi za nasilje može da ukaže da

žrtve nasilja ostvaruju djelotvornu zaštitu pred organima zaduženim za postupanje po prijavama nasilja.

S druge strane, iako podatak da su sudovi za prekršaje imali u radu 1.117 predmeta iz oblasti rodno zasnovanog nasilja, odnosno nasilja u porodici, može da zabrinjava, to ukazuje na veće ohrabrenje žrtava da prijavljuju nasilje i na mogući bolji mehanizam prijavljivanja.

Odbor smatra neophodnim preduzimanje dodatnih mjera na prevenciji, kampanjama i promjeni svijesti građana u cilju postizanja nulte stope tolerancije na nasilje.

10. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje važnim da Crna Gora treba da ima razvijene institucije koje će prepoznati svaki vid diskriminacije i isti blagovremeno i efikasno rješavati kao što se to radi u demokratski uređenim državama.

11. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore će dostaviti Zaključak Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, na dalji postupak i Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, na upoznavanje.

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković